

Tere head inimesed, lugupeetud daamid ja härrad,

Kõigepealt lubage tänada korraldajaid, idee kandjaid ja selle elluviijaid, kes on täna Oleviste kirikust kasvanud vabatahtlikku algatust tunnustanud ja hea tahte saadikuna täna tööle läkitamas liikumist, mille esindajana ja mootorina olen aastaid kaasa löönud.

Mul on hea meel, et küsimusele, millest ei ole edule pürgivas ühiskonnas eriti populaarne rääkida, on Euroopa Liidu toel saamas eraldi teema – vaesuse ja tõrjutuse vastu võitlemine Eesti ühiskonnas. Usun, et kõik saalisviibijad teavad ning on kogenud, et see sektor on psühholoogiliselt raske valdkond tegelemisks, kuna probleeme on alati rohkem, kui vahendeid ja meetmeid nende lahendamiseks, kus tulemused on võimalikud alles pikaajalise panustamise tagajärjel. Kuid usun ka seda, et saalisviibijad on kogenud, et piisava tähelepanu, süsteemse tegelemise ja siira soovi korral, on võimalik jõuda ka rõõmustavate tulemusteni.

Mõne sõnaga tööst vaeste ja tõrjututega Olevistega kirikus. Tööd kodututega, vaeste ja tõrjututega alustati vähemalt 10 aastat tagasi lihtsal põhjusel – kiriku asukoht on Balti jaama ligiduses, mis on populaarne teede ristumiskoht inimestele, kes igapäevaeluga enam toime ei tule. Oleviste kirik oli tänu Balti jaama ligidusele hea lähedane koht abi otsimiseks, aga ka kohaks, kus aktsepteerimist ja lohutust otsida, ka oma esmavajadusi õiendada.

Meenutades küll hea sõnaga meie riigi esimesi edukaid majandusreforme 90ndatel, tuleb kurbusega tunnistada ka neid tagajärgi, mis tõid tänavatele hulgaliselt koduta jäänud inimesi, kes ei osanud uutes, muutuva majanduse tingimustes eluga enam hakkama saada. Nähtus oli Eestis üsna uus – tekkisid prügikastidest toitu otsivad inimesed, keda varem tänavapildis kohtas harva, kui, siis peamiselt oli tegemist vaimsete häirtega. Kodutute tekkimise peamiseks põhjuseks tookord olid struktuurimuutused majanduses – erastatud ettevõtted struktureerusid ümber, inimesed koondati, ettevõtete juurde kuulunud korterelamud anti erakätte. Nii kaotas igati terve ja tegus põlvkond oma leiva ja kodu, kuna majanduses nii vajalikke reformide kõrval polnud sotsiaalvaldkond tekkinud sotsiaalse kriisi tagajärgedega tegelemiseks veel valmis ja tagajärgede leevendamise tegeleti puudulikult.

Olukord oli kohati väga hull – nappis kohtadest varjupaik-öömajades, ei olnud haruldane vaatepilt, kui kell 10 õhtul paarikümne miinuskraadi ja lumehangede ajal jäi osa kodututest ukse taha. Me võime vaid ette kujutada, mis juhtub inimesega, kui ta ööbib meie kliimatingimustes tänaval. Allakäik on väga kiire. Alkoholi tarbimine muutub elementaarseks, kasvõi juba ainuüksi selle pärast, et sooja ja lohutust leida. Pesematus, räpasus, ebameeldiv välimus käib kaasas prügikastist toidu ja pudelite otsimisega ja ka seda on inimesele, kes elab tänaval, raske ette heita.

Oleviste rahval tuli otsustada, kas vaadata pealt või panna käed külge. Leidusid inimesed, kellel läks teiste saatus korda, mina nende hulgas. Nii on jäänud kogudus aastateks elu heidikute, vaeste ja tõrjutute olukorda leevendama. Just leevendama ja nende probleeme aktsepteerima, kuna vabatahtlik algatus täpselt nii palju ainult suudabki.

Aga üksi suudab vähe. Sellest sai alguse Oleviste koostöö Tallinna Sotsiaaltöökeskuse ja Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga, Põhja-Tallinna linnavallitsusega, teiste hoolekandeametustega, sest koos jõuab palju rohkem. Oleme koondunud kõik ühte koostööketi, vahetame informatsiooni ja kogemusi. Baptiliidi juhtimisel oleme avanud Põhja-Tallinnas vabatahtlikkuse alusel töötava supiköögi, kus erinevatel päevadel teenindavad

vaeseid erinevad kogudused, ka Naiskodukaitse. Linna sotsiaaltöötajad käivad vabatahtlikena ka koguduse üritusel kaasa löömas nagu ka linnarahvas.

Siit ka esimene põhjanev järeldus – koos jõuab rohkem. Mida arenenum on meie kodanikuühiskond, seda parem on ja hoolivam on meie sotsiaalne keskkond.

Täna on vaesusel ja tõrjutusel aga hoopis teine nägu. Uue majanduslangusega käsikäes on probleemid teisenenud ja võtnud nähtamatuid vorme. Kodutud on endiselt linnapildis, aga korralikult riides käivat, katust pea kohal omavat vaesust esmapilgul justkui ei märkagi, kui otseselt sellega kokku ei puutu. Täna on vaesus üksivanemate ja lastega perede nägu. Tööpuudus on paljudelt lapsi kasvatavatelt vanematelt võtnud sissetuleku, tekkinud on võlad, headel aegadel laenu- ja sms-laenu ralliga kaasajooksnutel on täna ilmselt masendus. Psühholoogiline pinge toob kasvades kaasa tervisehäired. Võib vaid ette kujutada, mis juhtub lastega, kui nende vanemad on jäänud vaesuse surve alla – kui vanemast enam tuge ei ole, on laste käekäik kordi enam löögi all alates õppimisvõime langusest, haridussüsteemist väljakukkumisest, kuni halbade sõpradeni tänaval. Keskkond, kus laps kasvab, õhkkond, mis seda ümbritseb, määrab üldjuhul ära inimese saatuse ja tahte olukordadega toime tulla. Täna lapsed on meie ühiskonna homne tulevik ja käekäik. Nii hästi ja kvaliteetselt, kui meie ühiskonnana panustama laste kasvatamisse, nii heaks kujuneb ka meie väikese riigi tulevik.

Mida saame loota tulevikult? Võrreldes teiste euroliidu riikidega, eriti Põhjamaa mudeliga, kuhu tahaksime kuuluda, on sotsiaaltoetuste osakaal SKP-s on madal, see ei võimalda täna töötajad jäänud perekonnal inimväärselt toime tulla. Kuid võimalused peavad olema kõigil. Õiglane ühiskond on see, kus kõigil on võimalik inimväärselt osaleda, kus lastel on vaatamata päritolule võimalik ennast realiseerida, stardipositsioonid ei ole aga täna enam võrdsed. Eliidile suunatud parema hariduse andmise süvenemine selekteerib küll välja majanduslikult kindlustatumad ja andekamad, aga perspektiivis tekitab see ühiskonnas suuremat ebavõrdsust, ka lõhestatust. On spetsialistide poolt ära tõestatud, et nii andekad kui vähemandekad täiendavad üksteist arengus, aga ka maailmapildis ja meelevaldne eraldamine „sikkudeks ja lammasteks“ tekitab sotsiaalset ebavõrdsust vaid juurde. Kui me laste kasvatamisega seotud elementaarseid asju kontrolli alla ei saa, saab ühiskonna sidusus kannatada, lõhe rikkamate ja vaeste vahel suureneb.

Kuid mind pole täna kutsutud lahendusi pakkuma, vaid vabatahtlikust algatusest ja koostööst rääkima. Mis oleks ühiskonnale, riigile oluline tänases majandussituatsioonis, kus oleme justkui languses, aga juba kuuleme ka rõõmsaid noote majanduse peatse elavnemise kohta?

Riigil on täna paraku piiratud võimalused tegeleda sotsiaalse ebavõrdsuse tagajärgedega. Selleks, et meil oleks midagi ümber jagada, peab esmane suund olema võetud töökohtade loomisele, ettevõtluse edendamisele, mis kasvataksid meie rahvuslikku rikkust, mida sotsiaalsüsteem saab hättasattunutele ümber jagada. Selge, et sellisel ajajärgul peab hoolivus ja arusaam ühiskonnas kasvama, üksteist toetav suhtumine peaks olema üldine ja laiem – see on väljakutse, aga ühtlasi ka hea võimalus kodanikuühiskonnale.

Märkame ja aitame hättasattunuid kõik koos! Oleme hoolivad nende suhtes, kes satuvad majandusraskuste tõttu löögi alla. Jagame informatsiooni abisaamise võimalustest. Aga peamine on suhtumine – nõrgemad vajavad tugevamate abi! Ja nii see peabki inimühiskonnas olema - kõik ei ole sündinud võrdselt tugevatena, paraku täna ka meie ühiskonnas enam võrdsele stardipositsioonile. Teiste aitamine muudab meid endid tugevamaks!

Riina Vändre
12.märts 2010